

שבת קכד: (המשנה) עד קכה. (המשנה בתחתית העמוד)

ביאורי מושגים
 טהרת כלי חרס - לכלי חרס אין דרך להיטהר מלבד לנתץ אותם. הדרך הפשוטה היא להבין שנתיצת כלי חרס הופכת אותם לכלים חדשים. עם זאת ישנם כמה מקומות בש"ס מהם משמע שנתיצת הכלי הינה דרך טהרה המקבילה להיטהרות במקווה.
 ר' יהודה בגמרתינו לומד שתנור חייב להיות מחובר וזאת כדי שניתן יהיה לנתצו. ייתכן שניתן לדייק מדבריו שהנתיצה היא אכן תהליך טהרה ולא יצירת כלי חדש.

משנה

עד מתי שברי כלים נחשבים כלי:

ת"ק: כל עוד ניתן להשתמש בהן לאיזה שימוש שהוא.
ר' יהודה: כל עוד ניתן להשתמש בהן למעין השימוש המקורי שלהם.

רב יהודה בשם שמואל: ר' יהודה חולק על ת"ק רק כשהכלי נשבר בשבת, כשהכלי נשבר בע"ש מודה ר"י שכל עוד יש בו שימוש הוא נחשב כלי.

בברייתות מופיעות שלוש דעות בנוגע להיסק תנור בכלים ושבריהם:
ר"ש: מותר להסיק תנור אפילו בשברי כלים.
ר"י: מותר להסיק תנור בכלים, אסור להסיק תנור בשברי כלים שלא משמשים למלאכתם הראשונה.
ר' נחמיה: אסור להסיק תנור אפילו בכלים - ר"נ סובר שכלי ניטל רק לשימוש הייעודי.

מקבץ הלכות מוקצה בעניין שברי כלים ושאריות

לבנים שנותרו מבניין בית: סידרם - מיועדות לבנייה, אינן נחשבות כלי - לכן מוקצות. הותרם כמו שהם - מיועדות לשיבה, נחשבות כלי - לכן אינן מוקצות.

שבר חרס שיכול לשמש לכיסוי: שמואל: נחשב כלי רק בחצר (רק בחצר יש כלים שניתן לכסות בעזרתו).
רב נחמן: נחשב כלי גם בחצר וגם בכרמלית (בכרמלית יש רוק שניתן לכסות בעזרתו).
רבא: נחשב כלי בכל מקום (אם במקום מסוים יש לו שימוש, זה מועיל גם למקומות אחרים).

חתיכות מחצלת - ראויות לכסות בהם - לכן אינן מוקצות.

חתיכות בגד - גדולות 3X3 טפחים - ראויות לשימוש כבגד - לכן אינן מוקצות. קטנות 3X3 טפחים - לא ראויות לשימוש כבגד - לכן מוקצות.

מכסה של חבית ושבריה: אינן מוקצה (ואם זרקם לפח: זרק בע"ש - מוקצה, זרק בשבת - אינם מוקצה).

ברייתא

שברי תנור ישן:
ר"מ: אינם מוקצה,
ר"י: מוקצה.

במה נחלקו ר"מ ור"י?

הסבר אביי: במח' שבמשנה - האם שברי כלים שראויים לשמש לייעוד שונה מייעודם המקורי - נחשבים נולד ואסורים (ר"י) או שהם המשך של הכלי ומותרים (ר"מ).

דחיה - אם כך הברייתא היתה צריכה להתייחס לשברי כלים ולא לשברי תנור.

הסבר רבא: האם תנור צריך להיות מחובר לקרקע כדי להחשב תנור (ר"י) או שגם אם הוא תלוש הוא עדיין נחשב תנור (ר"מ), הערה: כולם מודים שתנור תלוש שהוסק נחשב תנור. המח' היא רק בהיסק ראשון של תנור.

דחיה - אם כך הברייתא היתה צריכה להתייחס לתנור שלם ולא לשברי תנור.

הסבר רב אשי: המח' היא האם שברי תנור היכולים לשמש כפלטה החוצצת בין האש לתבשיל משמשים את התפקיד הקדום שלהם או שמדובר בתפקיד חדש.
 (ר' יהודה סבר שאין זה מעין המלאכה הראשונה, ר' מאירסבר שגם לשיטת ר' יהודה, הדורשת מעין מלאכה ראשונה - פלטה זו היא מעין מלאכה ראשונה).